

Mina möten med Tore Dalenius och mina tankar om statistikers roll

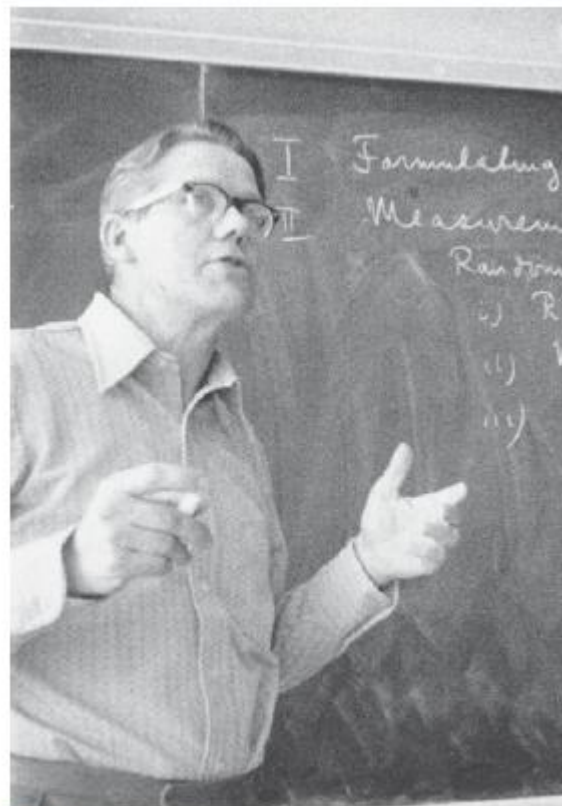
Tore Dalenius-föredrag, Surveyföreningen 2026

Dan Hedlin

Department of Statistics,
Stockholm University

En ung Tore Dalenius
vid promoveringen. (Vi
tackar Eskil Dalenius för
bilden.)

Tore Dalenius undervisar.

- ”Redan på 1960-talet samarbetade han med psykologer för att studera de kognitiva processer som styr uppgiftslämnare och intervjuare i datainsamlingsituationen och hur dessa processer påverkar svars kvaliteten. Därmed var han åtskilliga år före sin samtid.”
- ”Vi frågade en gång varför han, som tagit studenten på gymnasiet latinlinje valt att bli statistiker av allting och hans svar blev: ’Jag har alltid varit intresserad av effektivitet.’ ”

- In memoriam, Anders Christianson och Lars Lyberg, 2002
- <https://www.dn.se/arkiv/familj/dodsfall-tore-e-dalenius-effektiv-statistiker/>

När SCB fick göra en opinionsundersökning

- 1947 Motion. Svenska Gallup ansågs ha blivit alltför betydelse fullt. Ingen insyn och statlig kontroll
- 1953 bildades Utredningsinstitutet under Tore Dalenius ledning
- 1954 Sifo. Sten Hultgren
- 1972 Partisymptiundersökningarna. Under många år Staffan Sollander.

“Synpunkter på artikeln om `data-maskinell optimering m.m.’”

- Tore Dalenius. Bitande satir, 1964
- Återtryckt i Qvintensen 2012, nr 3

Mina egna minnen av Tore Dalenius

Exempel

- Hur stor andel har antikroppar mot covid-19?
- L under spärren (opinionsundersökningar)
- Antal brott uppdelat på typer av brott?
- Hur mycket skog finns det i Sverige?
- Fångst av fisk av yrkesfiskare (strömming)
- Bruttonationalprodukten, BNP
- Sveriges befolkning per kommun
- Antal blåvalar

HEALTH

Smoking rates are at a historic low. You're not hearing about it from the government

Government data released without analysis is leaving experts to fill in gaps left by federal cuts

 Get Alerts

 Email

 Share

mó
rou
NEW
Understand H
policy, and n
world

PISA

Vi borde vara djärvare, bullra mer med vad vi kan och gå in i nya tillämpningar på alla områden, inte minst rent tekniska och industriella. Rekryteringen till ämnet skulle tjäna oerhört om industrins företrädare kunde förmås att nämna ord som statistik, slumpmodeller, sannolikhet i sina annonseringar. Det förekommer massor av tjänster där detta kunnande är värdefullt men onämnt eller gömt bakom andra inneord.

Urban Hjorth, Qvintensen 2008, nr 1
(citerad i Eva Elvers artikel)

Citat Adam Taube

Adam Taube, professor, statistiker, institutionen för informationsvetenskap (statistik), Uppsala universitet
(*Adam.Taube@dis.uu.se*)

Statistiken bör synas!

Fundamental för läkarvetenskapens framsteg
– men ofta missförstådd och illa utnyttjad i medicinska publikationer

Läkartidningen, 2002, nr 51-52

SAMMANFATTAT

Även i välrenommerade medicinska tidskrifter presenteras tvivelaktiga slutsatser, inte sällan på grund av fel i de statistiska analyserna.

Många medicinska forskare tycks anse att de ej behöver djupare kunskaper i statistik. En ny typ av läroböcker växer nu fram där statistik presenteras mer som programvara än som metodlära med egen teori.

Tidskriftsredaktörer kan ha svårt att avgöra vilka manus som bör statistiskt granskas. Professionella statistiker bör därför ögna igenom alla manus och avgöra vilka som bör gå till fackgranskning. Denna bör ske öppet, utanför det »blindade« referentsystemets ram.

Fler stora medicinska institutioner bör anställa egna statistiker. Institutioner med lärostolar i biostatistik bör kunna bidra i granskning av manus, liksom även Föreningen för medicinsk statistik.

Tidskrifters bedömningar har fått en speciell roll i det svenska disputationssystemet. Riktlinjer för detta bör diskuteras för att uppnå enhetliga regler.

Läkartidningen, 2002, nr 51-52

DAGENS NYHETER. Nyheter Sverige Världen Ekonomi Kultur Sport Klimatet Le

SVERIGE

Livsmedelsverkets kostundersökning döms ut av experter: ”Stora problem”

Uppdaterad 2026-02-15 Publicerad 2026-02-15

<https://www.dn.se/sverige/livs-medelsverkets-kostundersokning-doms-ut-av-expertes-stora-problem/>
Sverker Lenas, DN

Feltolkningarna av opinionsundersökningar står som spön i backen, skriver Dan Hedlin, professor i statistik.

Publicerad 2022-09-06

DEBATT | VALMÄTNINGAR

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

SvD Debatt

Lucia de Berk.

»»» FALLET LUCIA

Det stämmer till eftertanke att ett sådant rättsövergrepp kunnat ske till och med i en rättsstat som Nederländerna. Att Lucia de Berks liv är slaget i spillror kan inte göras ogjort, men man kan i alla fall hoppas att rättssystemen både i Nederländerna och andra länder kan dra en och annan lärdom inför framtiden. En sådan skulle kunna vara att det är att föredra att anlita professionella statistiker, hellre än amatörstatistiker, för de statistiska överväganden som behövs för att ta ställning i viktiga rättsfall.

OLLE HÄGGSTRÖM

Qvintensen, 2010, nr 3

What skills does a statistician possess?

Theorem 1.2.9 *If P is a probability function and A and B are any sets in \mathcal{B} , then*

- a. $P(B \cap A^c) = P(B) - P(A \cap B)$;
- b. $P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B)$;
- c. *If $A \subset B$, then $P(A) \leq P(B)$.*

The Linda problem

Linda is thirty-one years old, single, outspoken, and very bright. She majored in philosophy. As a student, she was deeply concerned with issues of discrimination and social justice, and also participated in antinuclear demonstrations

Kahneman, Thinking, fast and slow. Sid. 179

Linda is a teacher in elementary school.
Linda works in a bookstore and takes yoga classes.
Linda is active in the feminist movement.
Linda is a psychiatric social worker.
Linda is a member of the League of Women Voters.
Linda is a bank teller.
Linda is an insurance salesperson.
Linda is a bank teller and is active in the feminist movement.

What skills does a statistician possess?

- Discern clients' real problems
 - Be a mediator
 - Deep knowledge
- Statisticians have transferable and unusual skills

Stilen i några av Camilla Läckbergs böcker överensstämmer till stor del med en annan författares, visar en AI-analys gjord i Kvartal. Det är inget bevis för "spökskriveri" – men visar på en stor förändring i författarskapet.

Både han [redaktören] och förlaget dementerar [spökskrivande] bestämt. Camilla Läckberg själv svarar på Instagram att hon tagit stor hjälp av Pascal Engman just för att "skriva på ett nytt sätt".

SvD, Lisa Irenius, 23-09-27